

Türkiye'deki Refakatsiz Çocuklar İçin Güvenli Bilgi Ağı

Refakatsiz Çocuk Kimdir?

Refakatsiz çocuk, Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Komitesi'ne göre, "Ebeveyninden veya diğer yakınlarından ayrılmış ve yasal olarak ya da geleneksel olarak kendisine bakmakla sorumlu bir yetişkin himayesinde olmayan çocuk"tur.

Türkiye'nin 6458 No'lu Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu'na göre, "Sorumlu bir kişinin etkin bakımına alınmadığı sürece, kanunen ya da örf ve adet gereği kendisinden sorumlu bir yetişkinin refakati bulunmaksızın Türkiye'ye gelen veya Türkiye'ye giriş yaptıktan sonra refakatsiz kalan çocuk" olarak tanımlanır.

Refakatsiz çocuklar, kimi zaman eğitim almak, çalışmak, yeni bir yaşam kurmak gibi nedenlerle, kimi zaman ise sığınmacılığın beş nedeninden ötürü (ırkı, dini, tabiyeti, herhangi bir toplumsal gruba üyeliği, politik görüşü yüzünden, zulme uğramaktan haklı sebeplerle korkmak) göç edebilirler. Kimi zaman ise, göç yolunda çocuklar ailelerinden ölüm ya da kaybolma gibi nedenlerle ayrı düşebilirler.

Konuya ilişkin en kapsamlı uluslararası metin, 193 ülke tarafından uygulamaya konan 1989 tarihli Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Sözleşmesi'dir.

Genel Durum

Her yıl yüzlerce **refakatsiz çocuk**, savaş, yoksulluk, şiddet, yoğun toplumsal baskı, yaşam hakkının tehlikeye girmesi, temel ihtiyaçlara erişim gibi nedenlerle, uluslararası göç hareketlerinde giderek daha fazla yer almaya başlamıştır.

Türkiye'nin bulunduğu bölgedeki özellikle Ortadoğu'daki siyasi ortamın giderek daha gergin ve kırılgan bir hal alması, Türkiye'yi etkileyen uluslararası göç hareketlerinin de çok daha karmaşık bir boyuta taşınmasını beraberinde getirmiştir. Türkiye geleneksel olarak sadece göç veren bir ülke olmaktan ziyade, giderek farklı profillerde uluslararası göçmenin varmak istediği **hedef bir ülke** ve aynı zamanda özellikle AB ülkelerine yasadışı yollardan ulaşmak isteyen pek çok göçmenin de, göç serüveninde bir **geçiş ülkesi** konumundadır. Türkiye sözkonusu göç hareketlerinin içinde yer alan refakatsiz çocuklara ve özel gereksinimlerine dair gerek idari gerek normatif çerçeve bağlamında çalışmalarını sürdürmektedir.

Ancak, sıkça medyaya yansdığı gibi, yasadışı yollar aracılığıyla göç etmek büyük riskler taşımaktadır, özellikle çocuklar için. Bu nedenle, refakatsiz çocukların kayıt altına girmeleri ve korunmaları hayati önem arz etmektedir.

Göç Sırasındaki Risklerden Bazıları

- İnsan ticaretine maruz kalma,
- Çocuk işçiliğine maruz kalma,
- Kötü beslenme ya da beslenememe,
- Hijyenik olmayan, sağlığa aykırı koşullarda barınma,
- Eğitimin sekteye uğraması,
- İhtiyaç anında tıbbi yardım alamama,
- Ebeveyn kaybı, yalnız kalma,
- Cinsel taciz, istismar, şiddet,
- Ölümle karşı karşıya gelme.

Türkiye'deki Refakatsiz Çocuklar İçin Güvenli Bilgi Ağı

Projenin Amacı Nedir?

Bu proje, Türkiye'ye düzensiz göç ile gelen **refakatsiz çocuklara**, güvenilir bilgi yoluyla erişim sağlamayı hedeflemektedir. Türkiye'nin düzensiz göç karşısında geliştirmekte olduğu çabalar doğrultusunda gerçekleştirilen bu erişim projesi kapsamında,

- **Refakatsiz çocuklara** Türkiye'deki hakları, alabilecekleri hukuksal destekler,
- Düzensiz göç esnasında karşılaşılabilecekleri riskler, konusunda, pratik bilgiler aktarılacaktır.

Bu Projeye Neden İhtiyaç Var?

Düzensiz göç, Türkiye'ye yönelik uluslararası göçün önemli bir bileşeni olmaya devam etmektedir. Bu bağlamda, çocuk göçü de artmakta ve farklı hassas grup mensuplarının korunma ihtiyaçlarının belirlenmesinin güçlüğü nedeniyle de, giderek daha karmaşık bir hal almaktadır. Bu seyahat esnasında, kaç çocuğun cinsel veya başka istismar şekillerinin kurbanı olduğu ve kaç tanesinin menşe ülkelerdeki huzursuzluk, istikrarsızlık veya yoksulluk nedeniyle daha iyi bir hayat arayışı ile yöneldikleri hedef ülkelere ulaşmayı başardığı bilinmemektedir. Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği (BMMYK) araştırmaları, son üç yılda Türkiye'ye sığınma talebiyle gelenlerin sayısında önemli artışlar yaşandığını göstermektedir. Türkiye'deki göçmen çocukların profilinin belirlenmesine yönelik hızlı değerlendirme araştırmasına göre (IOM, 2012), bu göçmen çocukların Türkiye'ye, Avrupa Birliği'ne geçiş amacı ile özellikle Afganistan, İran, Irak, Somali ve eski Sovyetler Birliği ülkeleri gibi çok çeşitli ülkelere geldiği görülmektedir. Çocukların, Türkiye'den üçüncü bir ülkeye gitme planları olduğunu da göz önünde bulundurarak, **hayatlarını bir kez daha riske atacak adımlardan kaçınmaları adına, çocuklardaki farkındalığı arttırmak için, bu projeye ihtiyaç vardır.**

Biz Bu Projeye Nasıl Yaklaşıyoruz?

Çocukların göç süreçlerinde korunabilmesinin yollarından biri de, onların güvenli ve doğru bilgiye erişimidir. Yapılan saha çalışmalarında Türkiye'de bulunan **refakatsiz çocukların** en çok sıkıntı çektiği noktalardan birinin, kendi hakları ve göç riskleri konusunda güvenli bilgiye erişim sağlayamamaları olduğu anlaşılmıştır. Dolayısıyla çocukların, en güncel, en doğru ve en pratik bilgiye ulaşabilmelerini, öncelikli hedeflerden biri olarak ele alıyoruz. Böylece, çocukların, onlara yardım edebilecek yetkili kurum ve kuruluşlara hızlı erişimini sağlayabilmeyi hedefliyoruz.

Proje Kapsamında IOM ve Paydaşları* Neler Yapıyor?

- **Farkındalık artırma çalışması:** Türkiye'de bulunan **refakatsiz çocukların**, Türkiye'deki hakları ve göç esnasında yaşayabilecekleri riskler konusunda farkındalığını arttırıyoruz.
- **Erişim:** Türkiye'deki refakatsiz çocuklara erişimin yanı sıra, bu çocukların ilgili kurumlara erişimine de destek oluyoruz.
- **Geri dönüş:** Ülkesine geri dönmek isteyen **refakatsiz çocuklara** destek oluyoruz.

*

www.safeinfointurkey.org